PRAKTISKĀ DARBNĪCA · 120 MINŪTES

Kā noteikt prioritāros enerģētikas projektus pašvaldībā?

Praktiska plānošanas pieeja Kurzemes plānošanas reģiona pašvaldībām

Līga Žogla, SIA «Ekodoma»

Pašvaldība X — simulēta darba situācija

DIENAS PROGRAMMA

Šīs nodarbības vieta apmācību dienā

ŠĪ NODARBĪBA

Stratēģiskā plānošana un projektu prioritizēšana

Kā noteikt, KO un KĀPĒC pašvaldībai nepieciešams īstenot?

PĒC PĀRTRAUKUMA

Datu analīze un projektu finansiālā izvērtēšana

Kā ar datiem un aprēķiniem pamatot projektu lietderību, ņemot vērā arī enerģiju tieši nesaistītus ieguvumus?

DARBNĪCAS MĒRĶIS

No reaģējošas projektu īstenošanas uz stratēģisku plānošanu

REAĢĒJOŠA PIEEJA

- Pieejams finansējums
- Jauna prasība
- Aktuāla problēma

→ **Projekts** → *Pamatojumu meklē pēc tam*

STRATĒĢISKA PIEEJA

Mērķis ► **Situācija** ► **Nākotne** ► **Stratēģiskā vajadzība** ► **Projektu izvērtēšana**

Finansējums un normatīvās prasības ir svarīgas, taču tās neaizstāj stratēģisku plānošanu.

DARBNĪCAS STRUKTŪRA

Divi patstāvīgi praktiskie uzdevumi

1. POSMS

Stratēģiskā diagnostika

Analizēt Pašvaldības X mērķus, situāciju un nākotnes tendences; identificēt trīs stratēģiskās vajadzības un noteikt to prioritāro secību.

Rezultāts: **Darba lapa Nr. 1**

2. POSMS

Projektu izvērtēšana

Izvērtēt trīs projektu alternatīvas OWNYourSECAP rīkā, pieņemt lēmumus par to virzību un pārskatīt tos pēc papildu informācijas.

Rezultāts: **Darba lapa Nr. 2**

Katrs posms noslēdzas ar grupu rezultātu prezentāciju — 3 minūtes katrai grupai.

DARBA FORMĀTS

Darba grupa kā lēmumu pieņemšanas simulācija

Individuāla analīze
katrs analizē savu informācijas jomu

Informācijas apmaiņa
būtiskākie secinājumi grupai

Kopīga izvērtēšana
argumenti, dati, pretrunas

Pamatots lēmums
grupas rezultāts darba lapā

Katrs dalībnieks pārstāv konkrētu informācijas jomu.

Tāpat kā pašvaldības darba grupā — informācija ir sadalīta starp speciālistiem.

Lēmumu pieņem grupa, nevis viens dalībnieks.

Viedokļu atšķirības ir daļa no procesa; svarīgs ir pamatojums.

Vienas pareizās atbildes nav.

Grupu rezultāti var atšķirties, ja tie ir argumentēti.

1.POSMS: Stratēģiskā diagnostika

1. POSMS · STRATĒĢISKĀ DIAGNOSTIKA

No faktiem un mērķiem līdz stratēģiskajai vajadzībai

1

MĒRĶIS

Ko vēlamies sasniegt?

2

SITUĀCIJA

Kāda ir pašreizējā situācija un ko rāda dati?

3

NĀKOTNE

Kādas izmaiņas, riski vai prasības jāņem vērā?

4

STRATĒĢISKĀ VAJADZĪBA

Kas pašvaldībai ilgtermiņā jārisina?

Grupa formulē trīs stratēģiskās vajadzības — no vienas vai vairākām enerģētikas jomām.

PIEMĒRS

Viena rinda — ilustratīvs piemērs no transporta jomas

Nr.	MĒRĶIS	SITUĀCIJA	NĀKOTNE	STRATĒĢISKĀ VAJADZĪBA
	Kurp pašvaldība vēlas virzīties?	*Kas šobrīd zināms no datiem?*	*Kādas pārmaiņas, riski vai prasības?*	*Kas pašvaldībai jārisina?*
1	Nodrošināt iedzīvotājiem pieejamu un ilgtspējīgu mobilitāti starp pagastiem un attīstības centriem.	Daļā skolēnu un pašvaldības pārvadājumu maršrutu noslodze ir zema; pasažieru plūsmas dati ir tikai par daļu maršrutu.	Lauku teritorijās var mainīties iedzīvotāju skaits; transporta elektrifikācija un degvielas izmaksas mainīs pārvadājumu ekonomiku.	**Pielāgot pārvadājumu sistēmu mainīgam pieprasījumam un pakāpeniski samazināt atkarību no fosilās degvielas.**

Konkrēti un īsi

1–2 teikumi katrā kolonnā

Ar datu atsauci

norādiet arī, ko dati neparāda

Vajadzība, nevis projekts

“iegādāties elektriskos autobusus” — tas būtu projekts

Ilustratīvs piemērs no jomas, kas nav iekļauta Pašvaldības X materiālos — tas parāda formātu, nevis pareizo atbildi.

1. POSMS · STRATĒĢISKĀ DIAGNOSTIKA

Informācijas avoti un analīzes jautājumi

DALĪBNIEKS	INFORMĀCIJAS MATERIĀLS	GALVENAIS JAUTĀJUMS
1	**Kartīte Nr. 1** Pašvaldības X esošā situācija	Kādas ir pašvaldības būtiskākās enerģētikas problēmas un informācijas nepilnības?
2	**P1** ES enerģētikas un klimata politika	Kādi ES politikas virzieni un ilgtermiņa prasības jāņem vērā?
3	**P2** Latvijas enerģētikas un klimata politika	Kādi Latvijas enerģētikas attīstības mērķi un virzieni ir nozīmīgi pašvaldībai?
4	**P3 + P4** Pašvaldības attīstības dokumenti un SECAP	Ko pašvaldība vēlas sasniegt un kādus konkrētus mērķus tā ir noteikusi?
5	**P5** Energopārvaldības dati	Ko atklāj patēriņa dati un kādi ir datu ierobežojumi?

Katrs dalībnieks iepazīstas ar savu informācijas materiālu un nodod grupai divus būtiskākos secinājumus.

1. POSMS · UZDEVUMS

Darba lapa Nr. 1: trīs stratēģiskās vajadzības

25:00 ▶ Sākt

klikšķis uz taimera = sākt

1. Individuālā analīze (5 min): izlasiet savu informācijas materiālu un atlasiet divus būtiskākos secinājumus.
2. Informācijas apmaiņa (5 min): katrs ap minūti iepazīstina grupu ar saviem secinājumiem.
3. Kopīgi (15 min): formulējiet trīs stratēģiskās vajadzības un katrai aizpildiet visas četras kolonnas.

Nr.	MĒRĶIS	SITUĀCIJA	NĀKOTNE	STRATĒĢISKĀ VAJADZĪBA
	Kurp pašvaldība vēlas virzīties?	*Kas šobrīd zināms no datiem?*	*Kādas pārmaiņas, riski vai prasības?*	*Kas pašvaldībai jārisina?*
1				
2				
3				

Vajadzības var būt no vienas vai vairākām jomām!

PAPILDU INFORMĀCIJA

Kartīte P7 — Latvijas normatīvās prasības

Pārskatiet savus secinājumus. Vai jaunā informācija liek kaut ko precizēt?

Pamatojums

Vai mainās vajadzības pamatojums?

Steidzamība

Vai mainās rīcības steidzamība vai secība?

Interpretācija

Uz ko un kādos apstākļos prasība attiecas?

Precizējumus rakstiet Darba lapas Nr. 1 pirmajā daļā ar citas krāsas pildspalvu.

Stratēģiskās vajadzības nav obligāti jāmaina.

1. POSMS · PRIORITIZĒŠANA

Kā noteikt stratēģisko vajadzību prioritātes?

KRITĒRIJS	JAUTĀJUMS GRUPAI
Mērķu nozīme	Cik būtiska šī vajadzība ir pašvaldības ilgtermiņa un SECAP mērķu sasniegšanai?
Nākotnes riski	Kādas var būt sekas, ja šo vajadzību nerisina vai atliek?
Pašvaldības ietekme	Cik lielā mērā pašvaldība pati vai sadarbībā ar citiem var ietekmēt risinājumu?
Plašāka nozīme	Vai risināšana palīdz sasniegt vairākus pašvaldības mērķus vai sniedz papildu ieguvumus?

SKALA

0	nav konstatēts pietiekams pamatojums
1	daļēji pamatots
2	skaidri pamatots
?	trūkst informācijas — jāapspriež

3 vajadzības ► **× 4 kritēriji** ► **vērtējums / 8** ► **secība 1–3**

Punkti palīdz strukturēt lēmumu, bet to automātiski nenosaka. Darbnīcai pielāgota pieeja, balstīta EK JRC SECAP rīcību plānošanas un prioritizēšanas principos — nav oficiāla JRC punktu skala.

1. POSMS · UZDEVUMS

Prioritizēšana Darba lapas Nr. 1 otrajā daļā

08:00 ▶ Sākt

klikšķis uz taimera = sākt

1. Novērtējiet katru vajadzību pēc četriem kritērijiem (0–2 vai ?).
2. Saskaitiet punktus — maksimums 8 katrai vajadzībai.
3. Nosakiet visu trīs vajadzību prioritāro secību: 1, 2, 3.

Vajadzība	Mērķu nozīme	Nākotnes riski	Pašvaldības ietekme	Plašāka nozīme	Kopā	Prioritārā vieta
Nr. no 1. daļas	*Cik būtiska tā ir ilgtermiņa un SECAP mērķiem?*	*Kādas sekas, ja to nerisina vai atliek?*	*Cik pašvaldība pati vai ar citiem var ietekmēt?*	*Vai palīdz vairākiem mērķiem, dod papildu ieguvumus?*	*Summa*	*Secība*
1	0–2	0–2	0–2	0–2	/ 8	1–3
2	0–2	0–2	0–2	0–2	/ 8	1–3
3	0–2	0–2	0–2	0–2	/ 8	1–3

Vienāds punktu skaits, datu trūkums vai pārklāšanās? — Grupa pieņem argumentētu lēmumu.

1. POSMS · REZULTĀTI

Grupu prezentācijas — 3 minūtes

1. Kāda ir jūsu stratēģisko vajadzību prioritārā secība un kāpēc?
2. Kuri argumenti bija izšķirošie?
3. Vai P7 mainīja vajadzību pamatojumu vai steidzamību?

1. GRUPA

2. GRUPA

NOSLĒGUMS

Ko varam mācīties?

1

Stratēģiska domāšana

Projektu plānošana sākas ar ilgtermiņa vajadzībām, nevis ar pieejamu finansējumu vai jau gatavu projektu.

2

Pamatoti lēmumi

Excel vērtējums palīdz salīdzināt projektus, bet neatsver ilgtermiņa risku un investīciju lietderības izvērtējumu.

NOSLĒGUMS

Darba grupas tika veidotas no dažādu jomu speciālistiem

Energopārvaldība	**Attīstības plānošana**
Infrastruktūra	**Finanses**
Projektu vadība	**Pašvaldības vadība**

PAMATOTS STRATĒĢISKS LĒMUMS
kompetenču apvienošana un argumentēta sadarbība

STARPNOZARU SADARBĪBA

Stratēģiskai plānošanai nepieciešama komanda

Stratēģisku lēmumu pieņemšanai nepieciešama funkcionējoša pašvaldības darba grupa, kurā apvienotas dažādas kompetences. SECAP darba grupām jābūt reālām starpnozaru sadarbības platformām, nevis formālām struktūrām.

> **“Stratēģiskai plānošanai nepietiek ar labiem datiem un metodiku. Ir vajadzīgi arī cilvēki, kuri kopīgi tos izmanto lēmumu pieņemšanā.”**

Paldies!

PIEMĒRS

Kā noteikt stratēģisko vajadzību?

1

MĒRĶIS

Samazināt enerģijas patēriņu pašvaldības ēkās un ielu apgaismojumā par 20 % līdz 2030. g.

Avots: P4

2

SITUĀCIJA

10 ēkas ar lielāko īpatnējo patēriņu veido 22 % no EPS uzskaitītā patēriņa; ēku dati nav pilnīgi.

Avots: P5

3

NĀKOTNE

Pieaug energoefektivitātes prasības; investīcijās jāņem vērā ēku ilgtermiņa izmantošana.

Avots: P1 · mācību scenārijs

4

STRATĒĢISKĀ VAJADZĪBA

Samazināt ēku enerģijas patēriņu, prioritizējot ēkas ar lielāko ietaupījuma potenciālu un skaidru ilgtermiņa izmantošanu.

ILUSTRATĪVS PRIORITIZĒŠANAS VĒRTĒJUMS

Mērķu nozīme	2
Nākotnes riski	2
Pašvaldības ietekme	2
Plašāka nozīme	2
KOPĀ	8 / 8

Ilustratīvs, argumentējams vērtējums — nevis vienīgā pareizā atbilde.